

Zbiór
artykułów
naukowych

PEDAGOGIKA.
EAST EUROPEAN CONFERENCE

06. 2017

U.D.C. 37+082

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Zbiór artykułów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Pedagogika. East European Conference " (29.06.2017-30.06.2017) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2017. - 112 str.
ISBN: 978-83-65608-66-6

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

nakład: 50 egz.

"Diamond trading tour" © Warszawa 2017

ISBN: 978-83-65608-66-6

Секція 13. Педагогічні науки. Підсекція 6. Теорія, практика і методи навчання.

Сілаєва І. Є.

кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ

Silayeva I.Y. Methodical aspects of professional development of teachers of vocational schools/ I.Y Silayeva // Zbior artykulow naukowych. Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Pedagogika. Teoretyczne i practyczne aspekty rozwoju wspolczesnej nauki» (29.06.2017-30.06.2017) – Warszawa: Wydawca Sp. z. o. o. «Diamond trading tour», 2017. – С. 101 – 105.

Розглянуто напрями вдосконалення навчального процесу підвищення кваліфікації на підставі диференційованого підходу з урахуванням андрагогічних принципів навчання, моделі інноваційної діяльності та структури науково-методичної компетентності педагогічних працівників професійних навчальних закладів. Реалізація такого підходу дозволяє системно обґрунтовано обирати компоненти та науково-методичне забезпечення навчального процесу на усіх етапах підвищення кваліфікації.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, модель інноваційної діяльності, диференціація, науково-методична компетентність, андрагогічні принципи, етапи навчального процесу, науково-методичне забезпечення.

Abstract. The directions of improvement of educational process of professional development on the basis of differentiated approach taking into account androgological principles of training and the models of innovative activity and structure of scientific and methodological competence of pedagogical workers of professional educational institutions are considered. Implementation of such an approach allows to systematically selecting the components and scientific and methodological support of the educational process at all stages of advanced

training.

Keywords: advanced training, model of innovative activity, differentiation , scientific and methodical competence, andragogical principles, stages of the educational process, scientific and methodological support.

Актуальність проблеми. Аналіз функціональних обов'язків педагогічних працівників професійних навчальних закладів, які значно ускладнюються у зв'язку із інноваційними процесами в освіті і необхідного для їх реалізації рівня професійної компетентності, обумовлює необхідність удосконалення моделей навчання у курсовий і міжкурсний періоди. Проте слід констатувати, що сучасні моделі підвищення кваліфікації педагогів не повною мірою відповідає вимогам до диференціації цілей, змісту, методичних та організаційних аспектів навчання на курсах підвищення кваліфікації в залежності від початкового рівня професійної підготовленості педагогів, який визначається за результатами вхідного діагностування. При розробці цієї моделі брали до уваги і такі специфічні аспекти педагогічної діяльності працівників системи професійно-технічної освіти як наявність у них достатньо стійкої мотивації до підвищення кваліфікації та неперервної самоосвіти, вікових особливостей. Але ця модель частково втратила актуальність внаслідок того, що формування змістового і процесуального аспектів процесу підвищення кваліфікації на основі наявного педагогічного стажу – один з фундаментальних у названій моделі – є не завжди доцільним і об'єктивним. Це твердження базується на тому, що доволі часто випускники сучасних інженерно-педагогічних вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації володіють сучасними педагогічними технологіями на більш високому рівні, ніж, наприклад, майстер виробничого навчання з педагогічним стажем більше 10 років, який не має базової педагогічної освіти, а педагогічні знання і уміння отримав шляхом підвищення кваліфікації та самоосвіти.

Актуальність дослідження обумовлено наявністю протиріччя між

існуванням спектру рівнів розвиненості науково-методичної компетентності педагогів і недостатнім урахуванням цього факту у традиційній моделі підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вдосконалення системи післядипломної педагогічної освіти відображено у роботах Н. Г. Ничкало, В. В. Олійника, В. А. Семиченко, С. І. Змейова, С. У Гончаренко, Т. О. Дмитренко, І. А. Зязюна, О. Е. Коваленко, Н. В. Кузьміної, В. С. Безрукової, О. К. Белової та інших.

Питанням вдосконалення неперервної освіти педагогів професійної школи присвячені багаторічні наукові дослідження кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (раніше Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк)). За результатами наукової роботи було розроблено [1, 3]:

- концептуальні моделі неперервної освіти інженерно-педагогічних працівників системи ПТО;
- моделі чотирирівневої системи розвитку професійної компетентності у курсовий і міжкурсний періоди;
- інваріантні структурно-функціональні моделі діяльності викладача професійно-теоретичної підготовки і майстра виробничого навчання;
- концептуальні засади технології інтегративно-модульного навчання професії;
- моделі гнучкої неперервної післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників;
- моделі оцінювання результативності післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників.

Мета даної статті полягає в обґрунтуванні сучасних підходів до розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи на підставі диференційованого підходу у системі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу. За результатами досліджень розроблено прогностичну модель інноваційної діяльності педагогів та структуру їх науково-методичної компетентності. Реалізація модульно-компетентнісного підходу дозволяє системно та обґрунтовано обирати змістовий і, як наслідок, процесуальний компоненти навчального процесу для забезпечення розвитку певних складових науково-методичної компетентності.

Прогностична модель інноваційної діяльності та концептуальна модель розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи розроблені на основі врахування суттєвих рис динамічної функціональної структури особистості та аналізу соціально-психологічних, інтелектуальних, комунікативних, організаційних, професійних, конструктивних, діяльнісних, особистісних та інших характеристик, які визначають вимоги суспільства до педагогів професійної школи [7].

Інтегрування засад та принципів диференціації навчання до попередньо розробленої та апробованої концептуальної моделі підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної школи на засадах компетентнісного підходу дозволить не тільки чітко і системно-цілісно визначити цільовий, змістовний, процесуальний та інші компоненти процесу підвищення кваліфікації на всіх його етапах, а й запропонувати ефективні організаційні форми реалізації в даному процесі ідей індивідуалізації розвитку здатності педагогів професійної школи до інноваційної професійної діяльності, сприяти більш глибокій самореалізації особистості педагога.

Однієї з найважливіших особливостей дорослої аудиторії є її неоднорідність: за рівнем професійної компетентності, віком, стажем роботи, мотивами, соціальним станом. В основі процесу досягнення слухачами цілей навчання лежать андрагогічні принципи, обумовлені характером взаємодії суб'єктів навчання [2]. Основні *принципи навчання дорослих* можна характеризувати таким чином:

– верховенство самостійного навчання;

- організація спільної роботи з проектування, реалізації, коректування й оцінювання процесу навчання;
- опора на досвід особи, що навчається, котрий використовується в якості одного з джерел навчання;
- індивідуалізація навчання, тобто навчання за індивідуальною програмою, орієнтованою на конкретні освітні потреби і цілі навчання, що враховують досвід та рівень професійної компетентності, психофізіологічні, когнітивні особливості кожного;
- системність навчання, що припускає дотримання відповідності цілей, змісту, форм, методів, засобів навчання й оцінювання результатів;
- контекстність навчання, тобто спрямованість навчання на досягнення конкретних, життєво важливих цілей, проектування процесу навчання з урахуванням професійної та соціальної діяльності слухачів;
- встановлення в процесі навчання атмосфери довіри і поваги між учасниками навчального процесу;
- навчання в діяльності, апробація отриманих знань на практиці, їхнє практичне осмислення;
- принцип співробітництва, що відображає систему взаємин між викладачами і слухачами;
- принцип створення рефлексивного середовища, що дозволяє кожному слухачу реалізувати свої творчі здібності;
- принцип проблемно-ситуативної організації навчання;
- принцип стимулювання самоосвіти і самостійності у навчанні.

Одним із головних принципів навчання є обов'язкова результативність, гарантія задоволення потреб слухачів. Доросла людина відчуває себе суб'єктом освітнього процесу, відповідально відноситься до процесу навчання і зацікавлена у позитивному кінцевому результаті.

Істотним принципом є і право на вибір змісту навчання, який повинен

бути адекватним відносно до поставлених цілей і способів їх реалізації. Дорослі мають право на свій темп у навчанні, індивідуальний обсяг змісту навчання і завдань, джерела інформації в залежності від розвитку зорових, слухових чи моторних видів сприйняття і пам'яті.

Одним із найважливіших психолого-педагогічним принципів освіти дорослих є розвиток творчого потенціалу. Навчання повинне бути побудоване так, щоб впливати на ступінь відкритості людини всьому новому, допомагати переборювати стереотипи і розвивати гнучкість мислення.

Психологічна комфортність як принцип навчання, позитивні емоції при спілкуванні сприяють самореалізації творчих можливостей людини і є обов'язковими при будь-якому способі навчання.

На відміну від педагогічної моделі технології навчання, де домінує положення займає педагог, який визначає основні компоненти навчання (мету і задачі, зміст, форми, методи, засоби і джерела навчання, методи корекції і контролю знань і вмінь), андрагогічна модель технології навчання передбачає взаємопов'язану діяльність учасників процесу навчання на всіх етапах: при проектуванні, реалізації, корекції, оцінюванні досягнень.

Модель підвищення кваліфікації у курсовий період враховує логіку процесу навчання та андрагогічні принципи, спрямована на задоволення особистісних професійних інтересів, створює умови для диференційованого особистісно-орієнтованого підходу та розвитку творчого потенціалу кожного педагогічного працівника. Диференціація процесу навчання передбачає розробку спеціальної дидактичної системи, яка базується на провідних принципах андрагогіки. Це враховується при всебічному діагностуванні розвиненості науково-методичної компетентності педагогів та послідовної компенсації її структурних елементів у певних питаннях науково-методичної діяльності.

При організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників на підставі диференційованого підходу важливим напрямом є розробка науково-

методичного супроводу процесу навчання з урахуванням моделі інноваційної діяльності й структури професійно-педагогічної компетентності.

Методологічна основа розробки стратегії формування науково-методичного забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників має визначатися засадами антропологічного, системного, акмеологічного підходів до неперервної освіти, сукупність яких дозволяє розглядати підвищення кваліфікації як процес розвитку суб'єктивних та формування об'єктивних можливостей педагога. Цей процес є системно-структурним взаємозв'язком між ступенями та рівнями освіти; між змістовним, програмно-стандартним та організаційно-технологічним освітніми планами; між процесом і результатом освітньої діяльності.

При створенні сучасного науково-методичного супроводу для системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійної школи необхідно враховувати психолого-педагогічні закономірності, що характерні для діяльності дорослих. Наукові принципи розробки навчально-методичних матеріалів для навчання дорослих повинні містити як загальні концепти, характерні для підготовки будь-якого навчального матеріалу, так і специфічні, обумовлені наявністю особливостей дорослих[4, 6].

Загальні принципи розробки навчально-методичних матеріалів спираються на концептуальний апарат загальної дидактики: принципи науковості, доступності, системності, послідовності навчання, стимулювання позитивного ставлення до навчання, розвитку пізнавальних інтересів слухачів.

Специфічні принципи створення навчально-методичних матеріалів для навчання дорослих спираються на андрагогічний базис: принципи пріоритету самостійного навчання, індивідуалізації навчання, спільної діяльності, опори на наявний досвід, контекстності навчання, актуалізації результатів навчання, елективності навчання, розвитку освітніх потреб, усвідомленості навчання.

При проектуванні науково-методичного забезпечення підвищення

кваліфікації педагогічних працівників професійної школи значна увага повинна приділятися впровадженню інноваційних підходів до організації і реалізації цього процесу. Одним з основних напрямків удосконалення науково-методичного забезпечення процесу підвищення кваліфікації є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для методичної підтримки керованої самостійної роботи педагогів професійної школи як у курсовий період, так і у період між курсами підвищення кваліфікації з урахуванням фахової спеціалізації слухачів. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій сприяє оптимізації навчального процесу, диференціації змістовного компоненту відповідно до фахової спеціалізації, індивідуалізації процесуального компоненту підвищення кваліфікації в курсовий та міжкурсний періоди [5].

Висновки. Диференційований підхід до організації навчального процесу у системі неперервної освіти слід розглядати як комплекс організаційно-управлінських, психолого-педагогічних і науково-методичних умов, що забезпечують процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників з урахуванням рівня професійної компетентності, професійного досвіду, індивідуальних запитів і потреб професійного розвитку і самореалізації. При організації навчального процесу у системі підвищення кваліфікації диференціація забезпечується багатоманітністю форм і методів навчання, варіативністю змісту навчання, особистісно-орієнтованими технологіями навчання, сучасним науково-методичним супроводом. Диференційований підхід створює умови для професійного розвитку педагога відповідно до потреб, здібностей, інтересів, тобто надає можливість вибору індивідуальної освітньої траєкторії в інформаційному середовищі.

Література

1) Заславська С. І. Шляхи вдосконалення підвищення кваліфікації педагогічних працівників педагогічної освіти / С. І. Заславська // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. - Вип. 15 (28) / голов. ред. В. В. Олійник. - К. : АТОПОЛ ГРУП, 2015. - С. 63 - 74.

2) Змеев С. И. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых. / С.И. Змеев. – М. : ПЕРСЭ, 2003. – 207 с.

3) Концептуальна модель розвитку науково-методичної компетентності педагогічних працівників професійної школи в системі неперервної післядипломної освіти: Монографія / О. П. Ситніков, І. Є. Сілаєва, М. П. Загорний, С. С. Шевчук // За заг. ред. Ситнікова О. П. – Донецьк : ІПО ІПП УМО, 2012. – 158 с.

4) Олійник В. В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти: моногр. / В. В. Олійник. - К.: Міленіум, 2003. – 594 с.

5) Ситніков О. П. Стратегія формування інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку професійної компетентності педагогічних працівників / О. П. Ситніков // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. –Вип. 4 (17) / голов. ред. В. В. Олійник. - 2011. - С. 137 – 145.

6) Ситніков О. П. Неперервна освіта-парадигма ХХІ століття / О. П. Ситніков // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України; редкол.: О. Л. Ануфрієва [та ін.]. -Вип. 15 (28) / голов. ред. В. В. Олійник. - К. : АТОПОЛ ГРУП, 2015. - С. 134 - 143.

7) Сілаєва І. Є. Діагностика та розвиток науково – методичної компетентності педагогічних працівників професійної школи / І. Є. Сілаєва // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти НАПН України; редкол.: О.Л.Ануфрієва [та ін.].- Вип. 4 (17) / голов. ред. В. В. Олійник. - 2011.- С. 146 - 154.